

Demodex

Demodex canis is een mijt die bij jonge honden schurft of demodicose veroorzaakt. Deze mijt komt bij alle honden in de haarfollikels en talgklieren voor behoort tot de normale huidflora. Moederhonden 'besmetten' hun pups in de eerste drie dagen met deze mijt. Demodex is absoluut niet besmettelijk. Heel af en toe zien we demodex bij oudere honden maar het komt meestal voor bij jonge honden in de puberleeftijd.

Wat is demodex

De demodex mijt komt in kleine aantallen voor bij vrijwel alle honden en is een onderdeel van de huidflora. Het heeft dus niets te maken met hygiëne of verkeerde voeding en het is absoluut niet besmettelijk.

Demodex is gemakkelijk te onderscheiden van andere mijten. Anders dan andere bekende mijten is demodex een smal langwerpige 'visje' met aan de voorkant aan beide zijden vier korte pootjes. De mijten

zijn alleen zichtbaar onder een microscoop. De mijt veroorzaakt normaal gesproken geen klachten en maakt deel uit van de normale huidflora. Dus in principe is de mijt in zeer kleine aantallen aantoonbaar bij iedere gezonde hond, zonder dat deze klachten veroorzaakt. Demodex gaat pas problemen veroorzaken, als de mijten in aantal toenemen in haarfollikels en talgklieren.

Symptomen gelocaliseerde demodex

Het beeld van demodicose in zijn meest bekende vorm is: kaalheid rond de ogen, op de wangen, rond de mond, op de hals en aan de binnenkant van de voorpoten. Soms zijn er enkele korstjes, schilfers en / of rode plekken te zien, soms zijn er etterende pukkels, veroorzaakt door bacteriën (Staphylococci). Rond de lippen en de ogen is roodheid, korstjes en schilfers te zien.

Symptomen gegeneraliseerde demodex

In ernstige gevallen met veel huidinfectie is er sprake van jeuk. Er is dan een bijna een volledig kale huid bezaaid met korstjes, schilfers en etterende pukkels. In dit geval wordt het gegeneraliseerde demodex infectie genoemd. Deze honden hebben demodex over het hele lichaam en zijn er dan ook algemeen ziek van.

Diagnose

De diagnose wordt gesteld aan de hand van de huidklachten en het microscopisch beeld. Met een scherpe lepel wordt oppervlakkig wat huidmateriaal afgeschraapt en onder de microscoop onderzocht. De mijten zijn gemakkelijk aan te tonen.

Als het wemelt van de mijten, kan dat een aanwijzing zijn voor een ernstige besmetting. In chronische gevallen kan het zijn, dat alleen een huidbiopsie uitsluitsel kan geven, maar in verreweg de meeste gevallen is een eenvoudig afkrabpreparaat voldoende om de diagnose demodicose te stellen.

Behandeling

De behandeling is vaak rigoreus. De meeste dierenartsen schrijven voor een periode van zes maanden een ivermectinepreparaat voor (wat absoluut niet aan collies gegeven mag worden!) of Advocate (wel geregistreerd voor demodex) of Stronghold (niet geregistreerd voor demodex). Daarnaast wordt een antibioticakuur voorgeschreven. Dit zorgt ervoor dat de bacteriële bij infectie snel onder controle is. Ook wordt er vaak

Andere, zeer agressieve middelen zijn Ectodex en Tactic. Beide middelen zijn zeer giftig en de behandeling is erg vervelend voor de hond en de eigenaar. Het is een vloeistof die met water moet worden verdund en waar de hond wekelijks mee moet worden gewassen tot voor de tweede maal het afkrabsel schoon is, waarbij moet worden opgemerkt dat de eitjes van de mijten pas na drie weken uitkomen. In de praktijk betekent dit dat de besmette hond minstens vijf weken lang behandeld moet worden met een giftig middel wat nog niet eens geregistreerd is als hondenmedicijn. Daarnaast zijn er ook strikte veiligheidsvoorschriften voor de eigenaar: die moet met handschoenen en een masker op de hond behandelen.

Oorzaken

Er zijn verschillende oorzaken. Een demodexuitbraak kan ontstaan door parasieten omdat de mijt zich om de één of andere reden explosief vermeederen. Vaak is er een immunologisch probleem waardoor meer mijten zich kunnen handhaven in de huid.

- a. Er blijkt een ERFELIJKE afwijkende immuunrespons te bestaan bij honden, die specifiek is voor de demodex mijt. Het probleem is nest-gebonden: binnen een nest zie je vaak meerdere pups met afwijkingen. Dit komt doordat deze pups dezelfde ouders hebben en van hen dezelfde genetische informatie hebben gekregen voor hun afweer. Daarom wordt er ook een negatief fokadvies gegeven aan dieren die lijden aan Demodex.
- b. Er kan ook een verworven probleem zijn met de afweer. Door het gebruik van bepaalde medicatie, het doormaken van een ziekte of door ouderdom kan de afweer (tijdelijk) niet meer opboksen tegen de demodex mijten. Medicijnen die de afweer nog verder onderdrukken (zoals cortico-steroiden), zijn dus ook altijd tegenaangewezen bij Demodex.

Endocriene factoren

De levenscyclus van de mijt hangt samen met hormonale veranderingen bij de hond. Daardoor zijn er ook vaker problemen tijdens puberteit, loopsheid of dracht. Om deze hormonale factoren uit te schakelen wordt vaak het advies gegeven om de hond te laten steriliseren. Het zijn vooral de teefjes die met hun cyclische verloop van hormoonspiegels vaker opflakkingen krijgen van Demodex.

Een bacterieel probleem

Demodex mijten die in overmaat aanwezig zijn in de huid, zorgen ervoor dat de natuurlijke barrière van de huid wordt doorbroken. Hierdoor hebben bacteriën het makkelijker om zich over de huid te verspreiden. Het Demodex probleem wordt hierdoor vaak erger gemaakt met een secundaire bacteriële infectie.

Wat zijn de klachten

Demodex kan op elke leeftijd voorkomen. Maar het komt het meest voor bij bij hele jonge of hele oude dieren (omdat hun afweer niet optimaal is), maar door het hormonale aspect kan het ook bij volwassen dieren voorkomen. Soms zijn dieren heel erg ziek door een andere onderliggende ziekte en komt Demodex als een secundair probleem naar voren. De mijten profiteren van de tijdelijk verminderde afweer. Soms hebben de dieren jeuk, soms niet. De aangetaste delen van de huid zijn vaak rood of grijs. We kunnen de honden met klachten indelen in 4 groepen.

De lokale vorm

Dit is een milde vorm waar de hond 1 tot 5 kale plekken heeft met of zonder roodheid en meestal zonder jeuk en meestal bevinden de plekken zich op de kop, rond de ogen en op de poten. De prognose voor deze vorm is tamelijk goed. Behandeling van de Demodex is niet altijd nodig.

De veralgemeende vorm

Een groot deel van het lichaam is aangetast en ook de lymfeknopen zijn opgezet en de jeuk varieert van weinig tot heel intens. Er is daarnaast vaak een bacteriële infectie van de huid aanwezig. De hond kan vermageren, koorts krijgen en sommige dieren sterven door bloedvergiftiging.

Honden met deze veralgemeende vorm kunnen er heel verschillend uitzien met kale plekken, erge jeuk of veel puistjes en ontstekingen in de huid. Daarnaast zijn er honden met veel schilfers of veel grijze puntjes op de huid. Sommige honden krijgen een rode of grijze kleur.

De pootjes-vorm

De mijten komen bij deze vorm alleen op de pootjes tussen de tenen voor en zorgen daar voor ontstekingen. Deze vorm kan op zichzelf bestaan, maar dieren met de veralgemeende vorm hebben dit probleem ook vaak. Ook honden met atopie (een soort huidallergie) hebben vaak bijkomend last van demodex.

De oorsvorm

Bij oorontstekingen zijn ook vaak demodexmijten terug te vinden in de oorschelp. Waarschijnlijk profiteren de mijten van de lokaal verminderde afweer.

Demodex herkennen

Ook gezonde honden hebben demodexmijten dus het aantonen van 1 mijt is geen diagnose van demodex. Bij honden met echt een probleem vind je onder de microscoop heel veel mijten op een klein veldje. Er zijn ook verschillende leeftijden van de mijten aanwezig (jonge mijten zijn kleiner dan volwassen mijten en hebben 6 poten in plaats van 8). Zonder een microscopisch onderzoek (via afkrabsels) is niet met zekerheid zeggen dat het om demodex gaat.

Behandeling

Omdat er verschillende factoren zijn die Demodex beïnvloeden, zal de behandeling ook meerdere facetten hebben.

Voor de parasitaire vorm zijn er verschillende middelen op de markt die de demodexmijten zelf aanpakken:

- Moxidectine nekdruppels (Advocate). Dit middel werkt voornamelijk bij milde vormen. Collies kunnen echter overgevoelig reageren op dit middel vanwege het MDR1-gen defect. Zowel de dragers als de lijders kunnen overgevoelig reageren.)
- Ivermectine-oplossing om in de bek te geven. Ook voor dit middel geldt dat dit gevaarlijk is voor collies.
- Amitraz (Tactic of Ectodex), met dit middel moet de hond gewassen worden of wordt plekjes meegedopt. Dit middel mag niet gebruikt worden bij drachtige of zogende teven of bij pups jonger dan 3 maanden.
- Er is ook een homeopatisch middel in de vorm van olie (demodex olie) op de markt waar in een aantal gevallen opmerkelijke resultaten mee zijn behaald en die minder invasief is dan de allopatische behandeling.

Tijdens de behandeling moet de hond onder controle van de dierenarts blijven. Tijdens de behandeling wordt regelmatig nieuwe afkrabsels gemaakt om te kijken of de behandeling aanslaat.

Bij immunologische problemen moeten alle medicijnen die de afweer nog verder onderdrukken worden vermeden. Vaak wordt er bij jeukende aandoeningen een corticosteroïden of prednison gegeven om de jeuk te verminderen. Bij demodex worden de problemen dan alleen maar erger.

Daarnaast moet de afweer ondersteund worden met goede voeding. Eventueel kunnen er supplementen worden bij gegeven met vitamines of omega3 en omega6 (visolie)

Demodex is vaak secundair aan een onderliggend probleem. Ziektes zoals suikerziekte, een te traag werkende schildklier, de ziekte van Cushing of bepaalde vormen van kanker kunnen ervoor zorgen dat demodex de kop op steekt. Daarom moet de hond worden onderzocht naar mogelijke onderliggende oorzaken. Zodra de onderliggende ziekte genezen of onder controle is, wordt de afweer tegen demodex beter en zal het probleem zich vanzelf stabiliseren.

Endocriene (hormonale) factoren

Teven die elke loopsheid opnieuw last van demodex krijgen, kunnen beter gesteriliseerd worden.

Bacteriële oorzaken

Hoewel een bacteriële infectie in de meeste gevallen een secundair probleem is, moet dit toch behandeld worden. De infectie veroorzaakt namelijk niet alleen pijn, maar ook jeuk. Honden gaan krabben en bijten aan de jeukende plekken en verergeren zo de letsels. De aangetaste plekken moeten schoon gehouden worden en ontsmet worden. Meestal is het nodig om ook een kuur met antibiotica te geven.

Prognose

De meeste honden met demodex kunnen behandeld worden en zo (tijdelijk) genezen. Alleen in uitzonderlijke gevallen, bij honden met de veralgemeende vorm, kan de ziekte zo ondraaglijk worden dat zij er aan overlijden of dat euthanasie de beste oplossing is. Alle factoren die zorgen voor een heropflakking van demodex moeten zo goed mogelijk onder controle gehouden worden (hormonaal en afweer).

Bronnen

1. Dierenkliniek Causus, België; Dr. J. Bertens, Kliniek voor Gezelschapsdieren Eersel